

Atraktívnosť ateizmu (čo je na ateizme pre mnohých ľudí také príťažlivé?)

Vo svojich článkoch a knihách sa pomerne často zaoberám apologetickými otázkami, t.j. odpoveďami veriacich na „argumenty“ ateistov, ktoré používajú pri svojich útokoch na Boha a vieru, a dokazujem, že zo strany ateistov ide v podstate o pseudoargumenty alebo jednoducho podvody.

Spomeňte si napríklad na ich „*argumentovanie rozumom*“: ateisti sa stále odvolávajú na rozum, hoci pritom konajú veľmi nerozumne; ako sme si okrem iného ukázali aj pomocou Pascalovej argumentácie, tzv. „Pascalovej stávky“ (Pozri článok „Rozumnosť viery“).

Alebo si vezmeme ich *tvrdenie, že vraj „neexistujú dôkazy existencie Boha“*. Tvrdia to všetci ateisti; napr. B. Russell na otázku, čo by robil, keby po smrti zistil, že posmrtný život existuje, odpovedal, že by povedal Bohu: „Panne, vy ste mi nedali dosť dôkazov.“ Kresťania (ale aj veriaci iných náboženstiev) však dokazujú, že tých dôkazov je veľmi veľa, len nie každý ich dokáže vnímať, resp. nedokáže správne interpretovať fakty, ktoré má priamo pred očami – v prírode (napr. darvinisti ignorujú mnohé prírodovedecké fakty), v histórii (nielen tej, ktorú máme zapísanú v Biblii, ale aj v dávnej i celkom nedávnej histórii národov, ktorú poznáme z hodín dejepisu, či dokonca z vlastnej skúsenosti), v konaní Božieho Ducha v mysli mnohých ľudí (nielen tzv. „svätcov“, ale možno aj mnohých z nás) atď. A to tu spomínam iba dôkazy, ktoré sú prístupné každému (teda nielen ľuďom, ktorí chodia do kostola alebo čítajú Bibliu).^{*)}

Je zjavné, že to vôbec nie sú intelektuálne otázky, ktoré by vysvetľovali príťažlivosť ateizmu. Ony zďaleka nie sú hlavnou motiváciou, ktorá vedie mnohých ľudí (najmä na Západe), aby Boha nielen odvrhli, ale aby proti Nemu priam zúrivo bojovali.

Ukazuje sa, že vysvetlenie obľuby ateizmu u mnohých ľudí v minulosti i súčasnosti poskytnú psychologické aspekty.

Ostatne aj ateisti sa vo svojom boji proti Bohu a viere často odvolávajú na psychológiu. Napr. K. Marx napísal, že „náboženstvo je opiom ľudstva“, čím myslel, že náboženstvo je akýmsi únikom z reality, či uspokojovaním túžob ľudí (drogou, otupujúcou voči bolesti a zármutku a vytvárajúcou ilúziu, že nepravosti tohto sveta budú v budúcom svete napravené). Podobne S. Freud videl v náboženstve „zbabelé útočisko pred krutosťou života a nevyhnutnosťou smrti“. Ďalší ateista M. Onfay napísal: „Boh je fikcia, ktorú si ľudia vymysleli, aby sa nemuseli vyrovnávať s realitou svojho údely.“ Podľa tohto názoru náboženstvo žije len preto, že „cirkvi a svätí muži“ žnú úrodu (zisk) a vznešené postavenie za to, že svojim stúpencom „ponúkajú nadprirodzeno.“

Takéto úvahy sú nielen zjednodušením skutočností, ale vysloveným nezmyslom. Náboženstvo v sebe síce obsahuje „uspokojovanie túžob“, ale nie tak ako si to predstavujú ateisti. Teológ R.C. Sproul to vystíhol, keď napísal: „Prečo by si apoštolovia vymýšľali Boha, ktorého svätosť je ešte strašnejšia než prírodné sily, kvôli ktorým si (vraj) toho Boha vymysleli?“ Ved'

^{*)} Zámerné tu preto neuvádzam dôkazy biblické, akými sú napr. Božie zjavenie v jeho Slove a v Jeho Synovi, hoci práve ony majú pre kresťanov význam prvoradý.

Boh od nás vyžaduje čistotu a nie pôžitkárstvo, cnosť, a nie pohodlnosť, milosrdenstvo, a nie zhýralosť. Za zlyhanie sú prísne tresty: pre veriaceho je večné zahynutie väčšou hrôzou ako samotná smrť. Uspokojovanie túžob by možno vedelo „vysvetliť“ nebo, ale celkom isto nie peklo.

Obráťme však teraz túto otázku naopak – pýtajme sa:

Prečo je príťažlivý ateizmus? Kto má z neho prospech? Prečo si mnohí tak želajú, aby Boh nebol? Nietzsche napísal: „Keby nám toho Boha kresťanov niekto aj dokázal, verili by sme v neho ešte menej.“ A H.L. Mencken napísal o posmrtnom živote: „Osobne *dúfam*, že nič také nie je.“ Aj V. Stenger sa priznáva, že v Boha nielen neverí, ale ho *nemá rád*: „Ak existuje, tak osobne s ním *nechcem* mať nič spoločné.“ A nakoniec ešte jeden citát od ateistického filozofa T. Nagela: „Chcem, aby ateisti mali pravdu... *nechcem*, aby Boh existoval.“

Prečo taká averzia? Prečo tak nenávidia niekoho, kto podľa nich neexistuje? Chcú sa svojím postojom (svojou „odvahou“) iba chvastať? Michael Novak napr. píše: „Ak nie je Boh, komu máme nadávať? Je azda nejaké hrdinstvo naplúť do tváre sopke alebo prílivovej vlny? Prírodné sily nie sú dobré ani zlé, proste iba sú.“ Osobne si myslím, že v postoji ateistov (aspoň niektorých) je dôležitý aj tento psychologický faktor, avšak celkom isto nie je jediným, ani hlavným.

Mnohí ateisti sa tvária, ako ušľachtilí ľudia, ako „proroci pokroku, novej, lepšej morálky“, no pritom sa hlásia k darvinizmu, čo je náuka veľmi odpudivá – neprisudzuje totiž životu žiaden vyšší cieľ, len sebecké zápasenie a intrigy za účelom prenosu vlastných génov do ďalších generácií. Prečo je teda ich filozofia príťažlivá, a prečo majú jej stúpenci takú dobrú náladu?

Odpoveď naznačuje J. Gould. Úvahy o zmysle života ho vedú k záveru, že „možno túžime po vyššej odpovedi – lenže žiadna neexistuje“ A potom povie niečo „objavného“: tento poznatok, „ktorý je zdanlivo znepokojujúci, ak nechcem povedať priamo desivý, je v skutočnosti veľmi radostný, oslobodzujúci.“ Inak povedané: zlá správa je vlastne dobrou. Názor, že smrťou všetko končí, že neexistuje Božia spravodlivosť je pre ateistov oslobodzujúci. Od čoho ich vlastne oslobodzuje?

Nuž podívajme sa teda na **skutočné (resp. hlavné) pohnútky moderných ateistov**. Tie sú úplne iné než motivácie, ktoré „vojvodcovia armády ateistov“ stavajú na obdiv. Darwin napríklad sám uviedol, že stratil vieru preto, lebo nemohol zničiť kresťanskú predstavu večného zatratenia. Z jeho spisov sa tiež dozvedáme, že veľmi ťažko znášal smrť svojej dcéry Annie. Nevedel to Bohu odpustiť. Jeho ateizmus bol vlastne akousi formou pomsty. Aj také dôvody neviery teda existujú. No ani ony nie sú tými hlavnými, tie uvediem za chvíľu.

Už v čase antiky, keď prakticky neexistovali žiadne prírodovedecké poznatky, na ktoré sa dnešní ateisti odvolávajú, žili a šírili svoje názory niekoľkí vplyvní ateisti. Prečo sa im tak páčilo učenie, ktoré nebolo ničím empiricky podložené? Lucretius sa ponosuje na ťažké jarmo náboženstva, pretože uvažuje na človeka také bremená ako sú povinnosť a zodpovednosť. Aj Epikúros píše, že jeho cieľom je zbaviť sa bohov preto, že sú s nimi len problémy, lebo si vynucujú poslušnosť, a tým vyvo-

lávajú v človeku úzkosť: „vyhrážajú sa“, že nás za naše poklesky potrestajú (v tomto i v budúcom živote).

Áno, to sú pravé dôvody, prečo bol pre nich, a prečo je i dnes ateizmus taký atraktívny. Pre mnohých ľudí napr. príťažlivosť darvinizmu spočíva v tom, že ruší ideu „vyššej“ ľudskej prirodzenosti a stavia človeka do jedného radu so zvieratmi. A zvieratá predsa nemajú žiadnu morálku (morálne cítenie). Darvinizmus je teda spôsob, ako prelomiť obmedzenia tradičnej morálky: môžeme odhodiť staré zábrany a jednoducho sa chovať „prirodzene“. Darwinove predstavy priťahovali ľudí už v jeho dobe, pretože sa dali vyložiť ako vyvrátenie tradičného chápania Boha. Napr. popredný ateista Aldous Huxley, vnuk Darwinovho priateľa T.H. Huxleyho, napísal: „Filozofia vesmíru bez zmyslu sa stala pre mňa, a iste i pre mnohých mojich vrstovníkov, v podstate nástrojom oslobodenia. Túžili sme sa oslobodiť... od určitého druhu morálky. Postavili sme sa proti morálke, pretože obmedzovala našu *sexuálnu slobodu*.“

Z tohto výroku (i mnohých iných) vyplýva, že hlavným dôvodom, ktorý vedie ateistov k popieraniu Boha, je túžba vyhnúť sa v budúcom živote zodpovednosti za to, že v tomto živote nemali morálne zábrany (najmä v sexuálnej oblasti). Vedia totiž, že kresťan žije pred očami Boha, ktorému bude raz skladať účty.

Apoštol Pavel (v R 2,6-8) napr. píše: „(Boh) odplatí každému podľa jeho skutkov. Tým, ktorí vytrvalosťou v dobrom konaní hľadajú nepominuteľnú slávu a česť, dá večný život. Avšak tých, ktorí vyvolávajú rozbroje, protivia sa pravde a podliehajú neprávnosti, očakáva hnev a trest.“ A v knihe Zjavenia 21,8 môžeme čítať: „Ale zbabelci, neverní, nečistí, vrahovia, cudzoložníci, zaklínači, modlári a všetci ľuhári nájdu svoj osud v jazere, kde horí oheň a síra. To je tá druhá smrť.“ Smrť (telesná) teda neprináša zánik, ale zúčtovanie! A na tých, čo pohľadajú Bohom príde odplata – trest, ktorý je v Biblii pomenovaný rôznymi výrazmi, neraz alegoricky: „ohnivé jazero“, „druhá smrť“, „večná tma“, „večné zatratenie“ (alebo odlúčenie) – skrátka „peklo“.

Kresťanstvo je síce náboženstvom lásky a odpustenia, avšak láska a odpustenie sú svojím spôsobom „podmienečné“ (sú niečím podmienené). Slovo evanjelium znamená síce „dobrá zvest“, ale obsahom evanjelia je i varovanie, aby sme boli pripravení na súd. No tomu by sa chceli mnohí vyhnúť.

V Jánovom evanjeliu (3,20) čítame: „Každý kto koná niečo zlého, nenávidí svetlo a neprichádza k svetlu, aby jeho skutky nevyšli najavo.“ A práve ateizmus chce poskytnúť útočisko (tmu – miesto mimo svetla) tým, ktorí chcú „konať niečo zlého“ a nechcú sa vyznať z hriechov, kajať sa za ne. Pritom sa naivne domnievajú, že ich skutky raz nevyjdú najavo. Že ich Boh, keďže si ho vymazali zo svojich myslí, nič nevidí.

Nositel' Nobelovej ceny Czesław Miłosz vo svojej eseji „Nenápadný pôvab nihilizmu“ píše, že človek chce uniknúť pred večným osudom, kde budú hriechy potrestané, a preto sa snaží oslobodiť od náboženstva: „Skutočným ópium ľudstva je viera, že po smrti je ničota – veľmi upokojujúca myšlienka, že za svoje zrady, chamtivosť, zbabelosť a vraždy nebudeme súdení.“

Marxovu „poučku“ treba teda prepísať: Nie „náboženstvo je ópium ľudstva“, ale **ateizmus je ópium morálne skazených ľudí**.

Pre tých, ktorí chcú žiť zhýralo, je Boh úhlavným nepriateľom. On predstavuje veľké nebezpečenstvo pre ich sebecko, lakomosť, zvrhlosť a nenávisť. Je preto v ich záujme Ním pohŕdať a urobiť všetko preto, aby „zbavili vesmír Jeho prítomnosti“. Predstava života vo svete bez Boha je pre takýchto ľudí veľmi príťažlivá: ak Boh nebude existovať, potom hriechy prestanú byť hrôzami, ktorým treba odolávať, a stanú sa pokušeniami, ktorým sa možno ľubovoľne oddávať.

Na rozdiel od moderných ateistov, ktorí tvrdia, že *smrť Boha* neznamená koniec morálky, autor tohto výroku („*Boh je mŕtvy*“) Nietzsche si bol istý, že znamená: keďže Boh je zdrojom morálneho zákona, s jeho smrťou (v mysliach ľudí) „zomrie“ i morálka – ľudia zostanú eticky neukotvení; nič nepomôžu apely na ich dôstojnosť, súcit atď. Bez Boha čaká ľudstvo bezodná priepasť. Nietzsche takú priepasť víta, pretože – ako píše – bude možné „prehodnotiť všetky hodnoty“: staré prikázania „neučiníš“ nahradia nové „učiním“.

Človek sa teda snaží „zabiť Boha“, aby získal „slobodu“, aby si vytvoril novú „morálku“, kde sa uplatnia vášne, „vôľa k moci“ (aj toto je Nietzscheho výraz), t.j. násilie, kde každý cieľ – i kedy priniesol ľudstvu akékoľvek ťažkosti, utrpenie – je oprávnený, ak sa ho snažíme dosiahnuť energicky, odhodlane, so zápalom. Na Nietzscheho „ideách“ stavalí nacisti, ale napr. aj J.P. Sartre so svojou „filozofiou morálnej slobody“ (spomeňme si na jeho slogan: „Zakazuje sa zakazovať“).

Môžeme oprávnene prehlásiť, že väčšina súčasných ateistov sa od kresťanstva dištancuje kvôli slobode konať amorálne, konkrétne najmä *kvôli sexu*. B. Russell vo svojej knihe „Prečo nie som kresťanom“ napr. napísal: „Najhorším rysom kresťanského náboženstva je jeho *postoj k sexu*.“ A podobne sa vyjadril Hitchens: „Konečne sa môžeme pokúsiť *oddeliť sexuálny život od strachu*... pod jedinou podmienkou, že vylúčime z diskusie všetky náboženstvá.“

Ak teda ateista (často veľmi zložitým spôsobom) „argumentuje“, že Boh neexistuje a tradičná morálka je ilúziou, pravdepodobne pri tom myslí na svoje pohlavné orgány. Nebyť jediného prikázania „nezosmilniš!“, bol by možno Západ ešte stále kresťanský. Ale aké by to bolo „kresťanstvo“? S promiskuitou, so šírením smrteľnej choroby AIDS (aj iných pohlavných chorôb) a s ostatnými dôsledkami (rozpadom rodín, interrupciami atď.) – ničím by sa teda nelíšilo od súčasnej ateistickej spoločnosti s jej „morálkou“, ktorá tak desí nielen kresťanov, ale aj iných slušných ľudí.

Ateistická morálka má totiž aj mnoho iných dôsledkov, napr. neúctu k autoritám (i zákonom), vraždy, lúpeže a iné strašné trestné činy. Okrem toho s odvrhnutím úcty k Bohu ateizmus vlastne odhadzuje aj úctu k človeku, k ľudskému životu. Napr. bioetik P. Singer sa odvoláva na darvinizmus a tvrdí, že medzi ľuďmi a zvieratmi nie je jasný rozdiel, hranica, ale kontinuita. Preto vraj majú zvieratá dostať práva, aké majú ľudia, a naopak ľudia by mali prísť o niektoré

„privilégiá“. *) O posvätnosti ľudského života vraj nemôže byť ani reči, preto potraty, eutanázia a vraždy novorodencov budú nielen prípustné, ale dokonca v niektorých prípadoch žiaduce. V Singerových slovách počujeme ozvuky Darwina a Nietzscheho – z darvinizmu sa stáva zbraň, ktorá má poraziť kresťanskú vieru a vystlať cestu nietzscheovskému imoralizmu (amorálke).

Publicista S. Pinker svojho času uverejnil v New York Times článok, v ktorom obhajuje vraždy novorodencov (nešlo o potraty, ale o narodené deti). Pritom zúri-vo napadal kresťanstvo, okrem iného preto, aby sa odstránil jeho morálny vplyv a aby priaznivo naklonil verejnosť k potratom, vraždám novorodencov a k eutanázii. Časť verejnosti bola tým oprávnené pobúrená.

No priznajme si: nie sú mnohí aj z tých, ktorí sa tvária cnostne a naoko odmietajú také otvorené útoky na morálku, pokrytcami? Veď mnohí z nich podvádzajú svojich manželských partnerov, klamú obchodných partnerov, alebo sa chovajú inak zavrhnutiahodne. A aby uspokojili svoje svedomie občas možno dajú nejaký príspevok na „charitu“. Žiaľ, takejto ateistickej morálke podlieha čoraz viac aj kresťanov (presnejšie, tých, ktorí iba proklamujú, že sú veriaci).

Záverom si zhráme: ateizmus nie je – napriek takmer všeobecnému presvedčeniu – revoltou intelektuálnou, ale morálnou. Boh je pre ateistov ani nie tak „neviditeľný“ ako nežiaduci. Ateisti neprispôsobujú svoje túžby pravde, ale naopak pravdu svojim túžbam.

Treba však priznať, že občas sú v takomto pokušení aj veriaci: na jednej strane chcú byť ochránení od množstva spoločenských ziel, od chudoby, chorôb, od vojny, na druhej strane sa často zdráhajú chrániť sa od hriechu. Potrebujú duchovné uzdravenie, ale často ho nechcú. Neraz pociťujú, že „Boh im stojí v ceste“ ako prísny rodič. A tak aj kresťania občas pociťujú na sebe „príťažlivosť ateizmu“ – túžbu (niekedy podvedomú alebo skrývanú) oslobodiť sa od Boha, aby sa človek mohol oddávať pôžitkom a nepravostiam.

To by si mal kresťan uvedomiť a tomuto nebezpečenstvu (zvodom sveta, tela, satana) by mal vedome čeliť. Mal by aktívne odolávať vplyvom, tendenciám súčasnej ateistickej morálky. Mal by pamätať na to, že súd predsa len príde.

Ateisti sa snažia zbaviť súdu tým, že sa zbavia sudcu. Ale to je veľmi naivné. Veď zbaviť sa Boha môžu urobiť iba vo svojich predstavách, vo svojich chýrých myšliach. Nikto totiž neodstráni niečo čo je reálne a čo je nevyhnutné – iba tým, že to vymaže zo svojej mysle.

M. B. Benjan

---

*) Veď aj v našich médiách počujeme možno častejšie o „právach zvierat“ než o právach ľudí. (Za zmienku stojí aj fakt, že práva zločincov sa v praxi uplatňujú oveľa dôslednejšie než práva ich obetí.)

Darček pre Vás:

Desiatky publikácií zadarmo

Radi by sme Vás upozornili, že teraz máte možnosť si pozrieť a gratis („free“) stiahnuť desiatky dokumentov v elektronickej podobe – vo formáte **PPS** („prezentácie“) a v **PDF** (články, fakty, úvahy). Stačí jednoducho kliknúť na názov zvoleného dokumentu v zozname, ktorý nájdete po zvolení voľby „**mimoknižné publikácie**“ (v sekcii „**Prejsť na:**“) na web-stránke:

www.knihy-benjan.sk

Ide o originálne publikácie s mnohými (často málo známymi) *faktami o pravde, poznávaní, ale aj o lži, podvádzaní a manipulovaní; o vede a viere; s faktami a úvahami o svete, o Bohu, ale i o Vás.* V mnohých pps dokumentoch („prezentáciách“) tiež nájdete *unikátne fotografie a krásne melódie.*

Okrem toho na tejto web-stránke nájdete **PONUKU KNÍH**, kde je vyše 20 titulov, ktoré si môžete objednať a ktoré nikde okrem u nás (a v internetovom kníhkupectve MARTINUS.sk) nedostanete. O knihách si tu môžete prečítať podrobné informácie – nielen o ich rozsahu, formáte, cene a špeciálnych zľavách, ale aj o ich obsahu (t.j. anotácie); z niektorých z nich sú dokonca k dispozícii aj ukážky (úryvky).

(Pozn.: ak ste túto informáciu dostali e-mailom, nemusíte otvárať váš prehliadač, stačí jednoducho kliknúť na tu uvedenú webovú adresu, t.j. na: www.knihy-benjan.sk).

So srdečným pozdravom

MBKB

mb@knihy-benjan.sk